

לפרשת קורח – תשע"ה

פרשת קורח ולקחה לדורות

הדר סקסטיין

בפרשתנו, מובאות טענות של קורח ואנשים נוספים כנגד משה ואהרן. ניתן לחלק את הטענות לשני מישורים – טענות כנגד דרגות הקדושה בעם ישראל וטענות המערערות על המנהיגות של משה ואהרן.

מבחינת מבנה הפרשה אנו רואים כי בכל אחד מהמישורים יש ענישה וטיפול מייד בבעיה, זכרון לדורות וציוויים אשר מטרתם למנוע את התעוררות המחלוקת מחדש. כעת אדגים את דברי מהכתובים.

ראשית, משבר עבודת המקדש. בפרשות במדבר, נשא ובהעלותך אנו שומעים על התפקידים המיוחדים המיועדים לכל משפחה משבט לוי אך לשאר בני ישראל לא ניתן כל תפקיד. קורח ועדתו יוצאים כנגד כך שללוים ולכהנים יש תפקיד מיוחד בעבודת המקדש שהאחרים אינם יכולים לבצע. הם טוענים "כי כל העדה כולם קדושים" ומבקשים אף כהונה. לכן הם אף מתרצים כאשר משה מציע להם להקטיר קטורת – כי זה היה מבוקשם.

הטיפול המייד הוא שריפה של קורח ומאיתים וחמישים המקטירים האחרים ולעומת זאת, אהרן נשאר בחיים והקטורת שהוא מקטיר אף מחייה ועוצרת את המגיפה. הזכרון לכך שרק נבחר ה' מותרים לעשות עבודות מסויימות מעבודות הקודש הוא ריקוע המחנות כציפוי למזבח. לבסוף (בתחילת פרק ח') מגיע הציווי לדורות על כך שאהרן ובניו מצויים לשמור את משמרת הקודש ולדאוג לכך ש"זר לא יקרב אליכם". ציווי זה מופיע שנית בפרשתנו על אף שכבר הופיע קודם לכן כדי לחזק נקודה זו. המענה לרצון של עם ישראל לקחת חלק פעיל בעבודת המקדש הוא הציווי בדבר התלות של הכהנים והלוויים במתנות שיביאו להם שאר בני ישראל וכך עבודת בית המקדש תלויה בעצם בכל ישראל.

העניין השני הוא משבר המנהיגות. לאחר חטא המרגלים וההודעה ממשה שכל הדור ימות ולא יכנס לארץ מתפשט יאוש בעם והוא מטיל ספק בהנהגה של משה ואהרן. דתן ואבירם לא מכירים במנהיגותו של משה. כאשר הוא קורא להם הם עונים: "לא נעלה. המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כי תשתרר עלינו גם השתרר" (ט"ז, י"ב-י"ג). אף יש אמת מסויימת בדבריהם "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו". משה אכן נכשל בתפקידו במידה מסויימת. יתכן אפילו כי העם חושד שזה לא ה' שהחליט לא להביאם לארץ כי אם משה, ומשה הוא אינו שליחו של הקב"ה יותר אלא עושה את הדברים על דעת עצמו! השערה זו מבוססת על דבריו של משה בפרק ט"ז פסוק כ"ח: "ויאמר משה, בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה, כי לא מלבי", כלומר, העם חושב שזה כן מליבו. אפילו לאחר שהאדמה בולעת את דתן ואבירם ורכושם ואת כל רכושו של קורח כפי שמשה אמר, העם עדיין לא מאמין וטוען כלפי משה ואהרן: "אתם המיתם את עם ה'!" כלומר, אתם עשיתם זאת! לא ה'! רק כאשר משה ואהרן מתייצבים לצד העם ועוצרים את המגיפה העם נוכח לדעת שעונשו אכן הגיע מה' ומשה ואהרן הם שליחיו האמיתיים.

הזכרון לדורות הוא מטה אהרון שמשמל את הבחירה של ה' בו ובשבטו. הציווי לעתיד שמופיע בפרשתנו בפעם הראשונה הוא ששבט לוי לא יקבל נחלה. ציווי זה דואג לכך שלא תהיה שררה לשבט לוי ושביחוד עם מעמדו הגבוה הוא מקבל גם מעמד נחות יותר מבחינה כלכלית.

בסופו של דבר אנו מגיעים למצב הרצוי: "ולא יקרב עוד בני ישראל אל אוהל מועד לשאת חטא למות" (י"ח, כ"ב). בני ישראל לא יבקשו עוד לעצמם את עבודת המקדש מאחר שהלוויים שומרים מפני כך ומכיוון שכעת חלקם בעבודה הובהר, והם לא יקנאו עוד וימרדו במעמד ובשררה של בני לוי מאחר וכוחם הורע בכך שאין להם נחלה.